HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

20 iunie 2013 *

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru — Directiva 2005/56/CE — Fuziuni transfrontaliere ale societăților comerciale pe acțiuni — Articolul 16 alineatul (2) literele (a) și (b) — Societate care rezultă dintr-o fuziune transfrontalieră — Salariați în statul membru în care se află sediul societății sau în alte state membre — Drepturi de participare — Inexistența unei identități de drepturi”

În cauza C-635/11,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 9 decembrie 2011,

Comisia Europeană, reprezentată de J. Enegren și de M. van Beek, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Regatului Țărilor de Jos, reprezentat de C. Schillemans și de C. Wissels, în calitate de agenți,

pârât,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul E. Jarašiūnas, președinte de cameră, și domnii A. Ó Caoimh și C. G. Fernlund (raportor), judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: olandeza.

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții să constate că, prin neadoptarea tuturor actelor cu putere de lege și actelor administrative necesare pentru ca salariații unităților situate în alte state membre ale unei societăți care rezultă dintr-o fuziune transfrontalieră și care are sediul social în Țările de Jos să beneficieze de drepturi de participare identice cu cele ale lucrătorilor angajați în Țările de Jos, Regatul Țărilor de Jos nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 16 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2005/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2005 privind fuziunile transfrontaliere ale societăților comerciale pe acțiuni (JO L 310, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 107, denumită în continuare „Directiva fuziuni”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

2 Considerentul (13) al Directivei fuziuni are următorul cuprins:

„În cazul în care salariații au drepturi de participare la una dintre societățile comerciale care fuzionează în condițiile stabilite de prezenta directivă și în cazul în care dreptul intern al statului membru în care își are sediul social societatea care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere nu prevede același nivel de participare ca cel aplicat în societățile respective care fuzionează, inclusiv în comitetele consiliului de supraveghere care au putere de decizie, sau nu prevede posibilitatea de a exercita aceleași drepturi pentru salariații unităților care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere, trebuie să fie reglementate participarea salariaților la societatea care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere și implicarea acestora în stabilirea drepturilor respective. În acest scop, principiile și procedurile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 2157/2001 al Consiliului din 8 octombrie 2001 privind statutul societății europene (SE) [(JO 294, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 113)] și de Directiva 2001/86/CE a Consiliului din 8 octombrie 2001 de completare a statutului societății europene în ceea ce privește implicarea lucrătorilor [(JO L 294, p. 22, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 134, denumită în continuare «Directiva SE»)] trebuie să servească drept bază, însă sub rezerva modificărilor considerate necesare, deoarece societatea care rezultă în urma fuziunii se va supune dreptului intern al statului membru în care își are sediul social. În conformitate cu articolul 3 alineatul (2) litera (b) din Directiva [SE], statele membre pot deschide rapid negocieri, în temeiul articolului 16 din prezenta directivă, în scopul evitării unei întârzieri inutile a fuziunilor.”

3 Articolul 16 din Directiva fuziuni, intitulat „Participarea salariaților”, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere alineatului (2), societatea care rezultă din fuziunea transfrontalieră se supune normelor în vigoare privind participarea salariaților, în cazul în care acestea există, ale statului membru în care își are sediul social.

(2) Cu toate acestea, normele în vigoare privind participarea salariaților, în cazul în care acestea există, ale statului membru în care societatea care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere își are sediul social nu se aplică în cazul în care, în conformitate cu articolul 6, cel puțin una dintre societățile care fuzionează are, în perioada de șase luni care precedă publicarea proiectului de fuziune transfrontalieră,

un număr mediu de salariați mai mare de cinci sute și funcționează pe baza unui sistem de participare a salariaților, în sensul articolului 2 litera (k) din Directiva [SE], sau în cazul în care legislația națională aplicabilă societății care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere:

(a) nu prevede cel puțin același nivel de participare a salariaților precum cel practicat de societățile respective care fuzionează, măsurat în funcție de proporția reprezentanților salariaților față de numărul membrilor organului administrativ sau de supraveghere sau ai comitetelor acestora sau ai grupului de conducere care gestionează unitățile de profit ale societății, sub rezerva existenței unei reprezentări a salariaților, sau

(b) nu prevede, pentru salariații unităților societății care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere, situate în alte state membre, același drept de a-și exercita drepturile de participare precum salariații din statul membru în care societatea care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere își are sediul social.

(3) În cazurile menționate la alineatul (2), participarea salariaților la societatea care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere și implicarea lor în stabilirea acestor drepturi se reglementează de către statele membre, *mutatis mutandis* și sub rezerva alineatelor (4)-(7) de mai jos, în conformitate cu principiile și procedurile prevăzute la articolul 12 alineatele (2), (3) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 2157/2001 și cu următoarele dispoziții ale Directivei [SE]:

[…]

(h) anexă partea 3 litera (b).

[…]

(5) Extinderea drepturilor de participare la salariații societății care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere și care lucrează în alte state membre, prevăzută la alineatul (2) litera (b), nu implică nicio obligație pentru statele membre care optează să procedeze astfel de a lua în considerare salariații respectivi la calculul mărimii pragurilor forței de muncă care conferă drepturi de participare în temeiul dreptului intern.

[…]”

4 În temeiul articolului 19 din Directiva fuziuni, termenul pentru transpunerea acestei directive a expirat la 15 decembrie 2007.

Dreptul olandez

5 Articolul 333k de modificare a cărții 2 din Codul civil olandez, prin care articolul 16 din Directiva fuziuni a fost transpus în dreptul național, are următorul cuprins:

„1. În sensul prezentului articol, prin dispoziții privind participarea se înțelege dispozițiile în materie de participare astfel cum sunt prevăzute la articolul 1:1 alineatul 1 din Legea privind rolul lucrătorilor în societatea europeană.

2. În cazul în care:

a) cel puțin una dintre societățile care fuzionează utilizează în medie mai mult de 500 de persoane în cursul celor șase luni care precedă data de depunere a proiectului de fuziune menționată la articolul 314 și este supusă unor dispoziții privind participarea sau

b) dispozițiile privind participarea se aplică uneia dintre societățile care fuzionează, iar societatea beneficiară nu respectă dispozițiile articolelor 157, 158-164 sau 158-161 și 164 sau 267, 268-274 sau 268-271 și 274,

articolul 12 alineatele (2)-(4) din Regulamentul [nr. 2157/2001], articolele 1:4-1:12, articolul 1:14 alineatele 1, 2, alineatul 3 litera a și alineatul 4, articolele 1:16 și 1:17, articolul 1:18 alineatul 1 literele a, h, i și j și alineatele 3 și 6, articolul 1:20, articolul 1:21 alineatul 2 litera a, știut fiind că procentul de 25 menționat la această literă este înlocuit cu 33⅓, și alineatele 4 și 5, articolul 1:26 alineatul 3 și articolul 1:31 alineatul 2 din Legea privind rolul lucrătorilor în cadrul persoanelor juridice europene, precum și articolul 670 alineatele 4 și 11 și articolul 670a alineatul 1 litera a din cartea 7 din Codul civil sunt aplicabile prin analogie."

6 Potrivit dreptului olandez, beneficiază de un drept legal de participare societățile supuse regimului structural – cu alte cuvinte societățile pe acțiuni și societățile cu răspundere limitată – care răspund următoarelor criterii (a se vedea articolul 2:153/263 alineatul 2 din Codul civil):

a) potrivit bilanțului și anexelor la acesta, capitalul subscris de societate și rezervele se ridică la un total de cel puțin 16 milioane de euro,

b) societatea sau o societate controlată de aceasta a instituit un comitet de întreprindere astfel cum i se impune prin lege și

c) societatea și societățile controlate de aceasta au împreună cel puțin 100 de angajați în medie.

7 Regimul structural impune instituirea unui consiliu de supraveghere dotat cu competențe esențiale. Articolul 2:158 alineatul 5 și articolul 2:268 alineatul 5 din Codul civil conferă comitetului de întreprindere al unei societăți pe acțiuni sau cu răspundere limitată supuse regimului structural un drept de recomandare pentru numirea tuturor membrilor consiliului de supraveghere. Adunarea generală este cea care numește membrii consiliului de supraveghere. Anumite societăți sunt, în anumite condiții, scutite de la aplicarea regimului structural. Această situație se regăsește în special în cazul societăților holding internaționale. Regimul structural poate fi de asemenea aplicat pe o bază voluntară.

Procedura precontencioasă

8 Având îndoieli cu privire la conformitatea reglementării olandeze cu articolul 16 alineatul (2) litera (b) din Directiva fuziuni, la 3 noiembrie 2009, Comisia a trimis Regatului Țărilor de Jos o scrisoare de punere în întârziere. Acesta a răspuns prin scrisoarea din 18 martie 2010, arătând că respectivul articol 16 alineatul (2) literele (a) și (b) conținea o alternativă și că statele membre puteau, în consecință, să opteze pentru una dintre cele două posibilități oferite de aceasta atunci când au decis să aplice legislația lor națională în materie de drepturi de participare a salariaților. Întrucât a considerat aceste explicații nesatisfăcătoare, Comisia a adresat, la 25 noiembrie 2010, un aviz motivat Regatului Țărilor de Jos, la care acest stat membru a răspuns prin scrisoarea din 27 ianuarie 2011.

Cu privire la acțiune

Argumentele părților

9 Comisia susține că articolul 16 alineatul (1) din Directiva fuziuni conține o normă generală în materie de participare a salariaților în cadrul unor fuziuni transfrontaliere, în temeiul căreia se aplică dispozițiile în vigoare în statul membru în care se află sediul social al societății.

10 Potrivit Comisiei, excepțiile de la această normă generală, care sunt enumerate la articolul 16 alineatul (2) din Directiva fuziuni, pot fi rezumate astfel:

— cel puțin una dintre societățile care fuzionează are cel puțin 500 de salariați și funcționează pe baza unui sistem de participare a salariaților [articolul 16 alineatul (2) prima parte a tezei introductive] sau

— legislația națională aplicabilă societății care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere prevede un nivel de participare a salariaților inferior celui care se aplica deja societăților respective în cadrul fuziunii [articolul 16 alineatul (2) litera (a)] sau

— legislația națională aplicabilă societății care rezultă în urma fuziunii nu prevede că salariații unităților situate în alte state membre ale societății pot exercita aceleași drepturi de participare precum cele de care beneficiază salariații din statul membru în care societatea care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere are sediul social [articolul 16 alineatul (2) litera (b)].

11 Comisia arată că Directiva fuziuni nu conferă statelor membre, în vederea aplicării dreptului național în materie de participare a salariaților, posibilitatea de a opta pentru una dintre situațiile menționate la articolul 16 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva fuziuni. Această instituție impută astfel Regatului Țărilor de Jos că a luat în considerare numai dispozițiile acestui articol 16 alineatul (2) litera (a) și că nu a extins drepturile de participare de care beneficiază salariații din Țările de Jos la salariații vizați de fuziune din alte state membre, în conformitate cu respectivul articol 16 alineatul (2) litera (b).

12 Potrivit Comisiei, reglementarea olandeză este contrară obiectivului, menționat în mod clar la articolul 16 alineatul (3) din Directiva fuziuni, de a acorda aceleași drepturi de participare tuturor salariaților unei societăți care rezultă dintr-o fuziune, indiferent de statul membru în care sunt angajați, și nu găsește niciun temei în cuprinsul articolului 16 din această directivă.

13 Comisia susține că analiza sa este confirmată de considerentul (13) al Directivei fuziuni, care menționează cazurile în care dreptul național în materie de participare a salariaților nu se aplică în cadrul societății care rezultă din fuziune și în care alte norme, și anume cele de la articolul 16 alineatul (3) din Directiva fuziuni (denumite în continuare „normele privind societatea europeană”), trebuie, în consecință, aplicate. Aceste norme țin seama de Regulamentul nr. 2157/2001 și de Directiva SE.

14 Comisia susține că articolul 16 alineatul (5) din Directiva fuziuni nu oferă statelor membre posibilitatea de a nu își extinde dreptul național în materie de participare a salariaților vizați de fuziune și angajați în alte state membre.

15 Comisia subliniază că în mod ideal dreptul național al statului membru în care este stabilită societatea nou creată este cel care ar trebui să se aplice, dar că acest lucru nu se întâmplă decât dacă dreptul respectiv prevede cel puțin același nivel de participare cu cel care exista deja înainte de fuziune în cadrul societăților în cauză și dacă acordă salariaților unităților străine un regim de participare identic.

16 Comisia consideră că din principiul „înainte și după”, consacrat de Directiva SE, rezultă că legislația națională în materie de participare a salariaților trebuie să asigure întotdeauna tuturor salariaților vizați de o fuziune cel puțin nivelul cel mai ridicat de participare de care acești salariați au beneficiat înainte de respectiva fuziune. Întrucât Regatul Țărilor de Jos nu a prevăzut garanția menționată, acesta nu și-ar fi îndeplinit obligațiile.

17 Comisia admite că Directiva fuziuni ar putea, astfel cum susține Regatul Țărilor de Jos și asemenea Directivei SE, să genereze o limitare și, așadar, o pierdere parțială a drepturilor de participare, dar acest lucru s-ar întâmpla numai dacă grupul special de negociere prevăzut la articolul 3 din Directiva SE nu ar opta pentru aplicarea dispozițiilor de referință.

18 Comisia respinge argumentația potrivit căreia interpretarea pe care o dă Directivei fuziuni ar face fuziunile transfrontaliere mai oneroase pentru societățile de dimensiuni mici. Aceasta arată că directiva menționată a simplificat considerabil fuziunile transfrontaliere și a redus costurile ridicate ale acestora. Reclamanta observă că directiva menționată nu prevede nicidecum un regim de participare a salariaților mai indulgent în favoarea întreprinderilor mici.

19 Regatul Țărilor de Jos contestă faptul că nu și-a îndeplinit obligațiile prin aceea că nu a prevăzut în legislația sa dispozițiile articolului 16 alineatul (2) litera (b) din Directiva fuziuni.

20 Potrivit acestui stat membru, nu era necesar să se prevadă astfel de dispoziții în dreptul său național. Prin aceea că a prevăzut aplicarea normelor privind societatea europeană la situația prevăzută la articolul 16 alineatul (2) teza introductivă din Directiva fuziuni, atunci când una dintre societățile care fuzionează are cel puțin 500 de salariați, precum și în situația menționată la articolul 16 alineatul (2) litera (a) din această directivă, Regatul Țărilor de Jos ar fi pus în aplicare în mod corect articolul 16 alineatul (2) din directiva menționată.

21 Acesta susține că articolul 16 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva fuziuni vizează două posibilități între care statele membre pot alege pentru a asigura societăților care angajează maximum 500 de lucrători aplicarea dreptului național în materie de participare în locul normelor privind societatea europeană.

22 Această interpretare s-ar întemeia pe modul de redactare a articolului 16 alineatul (2) din Directiva fuziuni.

23 Potrivit acestei dispoziții, dreptul național nu s-ar aplica societăților mici, cu alte cuvinte celor care angajează maximum 500 de salariați, dacă dreptul național nu prevede ipoteza menționată la respectiva dispoziție litera (a) „sau” litera (b). Regatul Țărilor de Jos subliniază că termenul „sau”, iar nu termenul „și”, este utilizat la această dispoziție, precum și în considerentul (13) al Directivei fuziuni. Or, situația prevăzută la articolul 16 alineatul (2) litera (a) din Directiva fuziuni ar fi întotdeauna garantată în sistemul olandez atunci când o societate olandeză supusă regimului structural este implicată într-o fuziune, iar societatea care rezultă din aceasta are sediul în Țările de Jos.

24 Potrivit Regatului Țărilor de Jos și contrar celor afirmate de Comisie, articolul 16 alineatul (2) litera (b) din Directiva fuziuni nu generează obligația statelor membre de a garanta că normele de participare sunt extinse la salariații din alte state membre. Această interpretare ar fi confirmată de modul de redactare a articolului 16 alineatul (5) din această directivă, care se referă la „[opțiunea]” statelor membre.

25 Această interpretare ar fi de asemenea susținută de obiectivele și de efectele Directivei fuziuni. Interpretarea Comisiei ar contrazice, în schimb, principiul „înainte și după” și rațiunea de a fi a distincției dintre societățile mari și mici care figurează la articolul 16 alineatul (2) din această directivă.

26 În ceea ce privește principiul „înainte și după” prevăzut de Directiva SE, Regatul Țărilor de Jos arată, referindu-se la considerentul (13) al Directivei fuziuni, că acesta constituie de asemenea un principiu fundamental și un obiectiv al directivei menționate. Principiul amintit nu ar implica însă o extindere a drepturilor de participare, ci numai menținerea lor.

27 În ceea ce privește distincția dintre societățile mari și mici, Regatul Țărilor de Jos arată că, potrivit tezei introductive a articolului 16 alineatul (2) din Directiva fuziuni, societățile mari care angajează mai mult de 500 de salariați sunt supuse normelor privind societatea europeană, în timp ce numai societățile mici care au maximum 500 de salariați sunt, în principiu, supuse legislației naționale în temeiul articolului 16 alineatul (2) litera (a) sau (b) din această directivă.

28 Rațiunea de a fi a acestei distincții ar consta în aceea că Directiva fuziuni, ca și legislația Uniunii în general, urmărește să aplice un regim mai indulgent societăților mici în raport cu societățile mari. Potrivit Regatului Țărilor de Jos, rezultă că aplicarea dreptului național menționat la articolul 16 alineatul (2) din această directivă trebuie să implice de asemenea un regim mai indulgent decât cel pe care îl prevăd normele privind societatea europeană. Or, interpretarea dată de Comisie literei (b) a acestei dispoziții determină tocmai efectul invers, întrucât regimului de participare supus dreptului național îi sunt aplicate cerințe mai stricte decât cele care se aplică în temeiul normelor privind societatea europeană.

29 În acest context, Regatul Țărilor de Jos subliniază că din dispozițiile coroborate ale articolului 7 și ale articolului 3 alineatul (6) din Directiva SE, precum și din articolul 16 alineatul (3) din Directiva fuziuni rezultă că normele privind societatea europeană pot determina de fapt o limitare și, așadar, o pierdere a drepturilor de participare. Prin urmare, Comisia nu ar putea susține că, în cazul aplicării dreptului național, nu ar putea exista o pierdere a unor drepturi de participare, ceea ce ar implica inexistența *de facto* a unui regim mai indulgent pentru societățile mici.

30 În consecință, întrucât distincția dintre societățile mari și mici de la articolul 16 alineatul (2) din Directiva fuziuni permite ca aplicarea dreptului național să poată conduce de asemenea la o pierdere a drepturilor de participare ale salariaților, nu ar exista obligația de a extinde drepturile de participare la toți salariații, ceea ce ar consolida interpretarea potrivit căreia acest articol 16 alineatul (2) literele (a) și (b) ar prevedea o alternativă.

Aprecierea Curții

31 Regatul Țărilor de Jos nu contestă că a prevăzut, în dreptul său național, două dintre cele trei excepții de la articolul 16 alineatul (2) din Directiva fuziuni și că nu a prevăzut a treia excepție de la litera (b) a acestei dispoziții. Este astfel cert că legislația olandeză nu prevede că salariații unităților societății care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere situate în alte state membre pot exercita aceleași drepturi de participare precum salariații din Țările de Jos. Acest stat membru apreciază însă că inexistența unei astfel de dispoziții nu se opune aplicării dreptului olandez în materie de participare a salariaților.

32 Astfel, potrivit Regatului Țărilor de Jos, din utilizarea termenului „sau” rezultă că, dacă dreptul național în materie de participare a salariaților prevede unul dintre cele două cazuri, precum dreptul olandez, acest drept este aplicabil. Cu alte cuvinte, potrivit acestui stat membru, este suficient ca dreptul național să fi prevăzut cazul de la articolul 16 alineatul (2) litera (a) din Directiva fuziuni „sau” pe cel de la aceeași dispoziție litera (b) pentru a fi aplicabil.

33 Potrivit Comisiei, termenul „sau”, analizat în contextul articolului 16 alineatul (2) din Directiva fuziuni, trebuie, dimpotrivă, interpretat în sensul că, dacă dreptul național nu prevede unul dintre cele două cazuri în discuție, acesta trebuie înlăturat.

34 Trebuie să se constate că interpretarea Comisiei este susținută de modul de redactare a articolului 16 alineatul (3) din Directiva fuziuni. Această dispoziție prevede astfel că, „în cazurile menționate la alineatul (2)”, normele speciale pe care le precizează, și anume cele privind societatea europeană, trebuie aplicate. Întrucât acest articol 16 alineatul (3) privește toate cazurile menționate la respectivul alineat (2), rezultă că, potrivit unei interpretări literale, acesta se aplică fiecăruia dintre ele și, prin urmare, că, în fiecare dintre cazurile menționate, legislația națională trebuie înlăturată în favoarea normelor privind societatea europeană.

35 Obiectivul Directivei fuziuni, astfel cum reiese din lucrările pregătitoare și din preambulul acesteia, confirmă această interpretare.

36 În ceea ce privește lucrările pregătitoare, trebuie menționat Avizul Comisiei pentru încadrare în muncă și afaceri sociale din 16 martie 2005 care conține anumite propuneri de amendamente. Astfel, această comisie, pe de o parte, a susținut în avizul său că Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind fuziunile transfrontaliere ale societăților comerciale pe acțiuni din 18 noiembrie 2003 [COM(2003) 703 final] nu răspundea în mod satisfăcător situației în care legislația națională căreia îi este supusă societatea ce rezultă din fuziune oferă un grad sau un nivel de participare diferit de cel de care beneficiază salariații cel puțin uneia dintre societățile care fuzionează.

37 Pe de altă parte, aceasta a subliniat că trebuia să se acorde atenție și protecției drepturilor de participare ale salariaților unei întreprinderi care fuzionează într-un stat membru care devin, ca urmare a fuziunii, salariații unei noi societăți înregistrate în alt stat membru, în cazul în care legislația acestui al doilea stat membru nu prevede participarea salariaților din afara teritoriului pe care își exercită competența. Astfel, amendamentele propuse de respectiva comisie nu erau destinate să acopere aceste două probleme în mod alternativ, ci cumulativ. Or, amendamentele respective au fost încorporate în textul final al Directivei fuziuni tocmai prin intermediul literelor (a) și (b) ale articolului 16 alineatul (2).

38 Preambulul Directivei fuziuni reflectă de asemenea aceste două probleme în considerentul (13) al acesteia făcând referire la o legislație națională care nu ar prevedea același nivel de participare sau aceleași drepturi pentru toți salariații vizați de fuziune.

39 Din articolul 16 alineatul (3) din Directiva fuziuni coroborat cu considerentul (13) menționat rezultă că, în această situație, reglementarea specială care se aplică trebuie să aibă la bază principiile și procedurile prevăzute de Regulamentul nr. 2157/2001 și de Directiva SE.

40 În această privință, Comisia citează, în mod întemeiat, considerentul (18) al Directivei SE, potrivit căruia asigurarea drepturilor dobândite de către lucrători cu privire la implicarea în procesul decizional al societății respective reprezintă un principiu fundamental și obiectivul declarat al acestei directive. Considerentul menționat precizează de asemenea că „[d]repturile lucrătorilor existente înainte de constituirea SE trebuie să stea la baza elaborării drepturilor lucrătorilor de a fi implicați în procesul decizional al SE (principiul «înainte și după»)”.

41 Din Directiva SE reiese că asigurarea drepturilor dobândite dorită de legiuitorul Uniunii implică nu numai menținerea drepturilor dobândite de salariații din societățile care participă la fuziune, ci și extinderea acestor drepturi la toți salariații vizați.

42 Partea 3 litera (b) din anexa la Directiva SE, printre altele, ilustrează această constatare. Textul menționat privește desemnarea membrilor organului de administrare sau ai organului de control al societății europene. Acesta prevede că lucrătorii societății menționate, precum și cei din filialele și unitățile ei și organul lor de reprezentare au dreptul de a alege, de a numi, de a recomanda sau de a contesta numirea unui număr de membri în organul de control sau de administrare al societății respective egal cu procentul cel mai mare valabil pentru societățile participante aferente, înainte de înregistrarea societății europene. Acest text prevede astfel în materie o aliniere la regimul cel mai protector pentru salariați dintre regimurile care există în societățile în cauză.

43 Ținând seama de voința legiuitorului Uniunii de a proteja dreptul de participare a salariaților atât în situațiile guvernate de normele privind societatea europeană, cât și în cele guvernate de dreptul național, este necesar să se considere că, și în cadrul acestor din urmă norme, se impune nu numai ca participarea salariaților la societățile vizate de fuziune să fie menținută, conform articolului 16 alineatul (2) litera (a) din Directiva fuziuni, ci și ca drepturile de care beneficiază salariații din statul membru în care societatea care rezultă în urma fuziunii transfrontaliere are sediul social să fie, conform articolului 16 alineatul (2) litera (b) din această directivă, extinse la ceilalți salariați vizați de fuziune și angajați în alte state membre.

44 Din modul de redactare a articolului 16 alineatele (2) și (3) din Directiva fuziuni și din obiectivul acestor dispoziții rezultă astfel că eventualele norme privind participarea salariaților care sunt în vigoare în statul membru în care este situat sediul social al societății rezultate din fuziune nu se aplică dacă legislația națională aplicabilă acestei societăți nu prevede în mod cumulativ cele două cazuri prevăzute la literele (a) și (b) ale acestui alineat (2).

45 Argumentele Regatului Țărilor de Jos întemeiate pe articolul 16 alineatul (5) din Directiva fuziuni sau pe o pretinsă diferență de tratament între întreprinderile mari și mici nu pot repune în discuție această interpretare.

46 Articolul 16 alineatul (5) din Directiva fuziuni utilizează, desigur, termenul „optează”, dar acest termen nu desemnează nicidecum o posibilitate de care ar dispune statele membre de a opta pentru cazul de la respectivul articol 16 alineatul (2) litera (a) sau pentru cel de la litera (b) a aceleiași dispoziții. Termenul menționat vizează ipoteza în care statul membru a prevăzut extinderea drepturilor salariaților vizați la articolul 16 alineatul (2) litera (b) din această directivă. Pentru a stabili dacă pragul prevăzut la articolul 16 alineatul (5) din Directiva fuziuni este atins, trebuie luați în considerare numai salariații din acest stat membru. Nu este necesar să se ia în considerare salariații din alte state membre. Astfel cum reiese din avizul menționat la punctul 36 din prezenta hotărâre, scopul legiuitorului era de a asigura un echilibru între protecția drepturilor salariaților care sunt angajați în alt stat membru și cerințele dispozițiilor naționale privind pragurile de efective.

47 În ceea ce privește o pretinsă diferență de tratament între întreprinderile mari și mici, Comisia susține în mod întemeiat că Directiva fuziuni, în special articolul 16 din aceasta, nu prevede în niciun caz aplicarea unui regim de participare mai indulgent întreprinderilor mici, în temeiul căruia salariații din alte state membre decât cel în care se află sediul societății care rezultă din fuziune ar putea fi private în mod durabil de drepturile lor de participare în cadrul acestei societăți.

48 Rezultă că argumentele invocate de Regatul Țărilor de Jos cu privire la o eventuală pierdere a anumitor drepturi de participare care ar fi recunoscută în cadrul unor fuziuni ce implică întreprinderi mari, pierdere care ar trebui *a fortiori* admisă în contextul unor fuziuni între întreprinderile mici și care ar implica inexistența obligației de a extinde drepturile de participare prevăzute în Țările de Jos la salariați din alte state membre, nu pot fi reținute.

49 În aceste condiții, este necesar ca acțiunea formulată de Comisie să fie considerată ca fiind fondată.

50 În consecință, trebuie să se constate că, prin neadoptarea tuturor actelor cu putere de lege și actelor administrative necesare pentru ca salariații unităților situate în alte state membre ale unei societăți care rezultă dintr-o fuziune transfrontalieră și care are sediul social în Țările de Jos să beneficieze de drepturi de participare identice cu salariații din Țările de Jos, Regatul Țărilor de Jos nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 16 alineatul (2) litera (b) din Directiva fuziuni.

Cu privire la cheltuielile de judecată

51 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Regatului Țărilor de Jos la plata cheltuielilor de judecată, iar Regatul Țărilor de Jos a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară și hotărăște:

1) Prin neadoptarea tuturor actelor cu putere de lege și actelor administrative necesare pentru ca salariații unităților situate în alte state membre ale unei societăți care rezultă dintr-o fuziune transfrontalieră și care are sediul social în Țările de Jos să beneficieze de drepturi

de participare identice cu salariații din Țările de Jos, Regatul Țărilor de Jos nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 16 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2005/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2005 privind fuziunile transfrontaliere ale societăților comerciale pe acțiuni.

2) **Obligă Regatul Țărilor de Jos la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături